

VALERIO MASIMO
MANFREDI

CARSTVO
ZMAJEVA

Prevela s italijanskog
Vojna Guteša

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

Mireli i Danilu

Oni što bi da ovladaju svetom
i da ga oblikuju po svojoj volji, neće uspeti.
Svet je sveta posuda s kojom se niko ne sme igrati.
Ko se s njom igra, pokvari je.
Ko je poželi samo za sebe, izgubi je.

LAO CE, *KNJIGA MUDROSTI*

Mnogi koji pročitашe ime imperatora Valerijana
iznad grobnice veruju da su Persijanci vratili po-
smrtne ostatke onog Valerijana kog su zarobili...

TREBELIJE POLION, *CARSKE POVESTI*, XXII, 8

Vrhovi Taurskih planina kupali su se u zracima izlazećeg sunca. Snežni planinski šiljci rumeneli su se i svetlucali poput dragulja iznad doline koja je ostala u senci. Blistavi sunčev plašt spuštao se lagano niz prevoje i padine visokog planinskog lanca i budio šumu iz sna.

Zvezde su bledele.

Orao se prvi vinu uvis da pozdravi sunce, a njegov prodorni krik odjeknu strmim padinama, klisurama i oštrim liticama između kojih se penio Korsot nabujao od istopljenog snega.

Šapura I Persijskog, kralja nad kraljevima, gospodara sve četiri strane sveta, i Persijanaca i nepersijanaca, takođe je trgnuo prodorni krik orla, pa podiže glavu da isprati kružni let gospodara visina, a zatim pođe ka veličanstveno opremljenom, čistokrvnom arapskom konju, kojeg mu je doveo njegov konjušar. Jedan rob kleknu na koleno kako bi njegova savijena noga kralju poslužila za oslonac da se popne u sedlo.

Druga dva roba pružiše mu luk i handžar u zlatnim koricama, a stegonoša stade bočno od njega, stežući u ruci kraljevski barjak: dugačku zastavu od crvene svile, na kojoj lik boga Ahure Mazde beše izvezen zlatnim nitima.

Njegove vojskovođe čekaju ga na konjima, pod punom ratnom opremom. Pod sedlima im se spuštaju skupocene prostrirke, a na grudima sijaju гвозdene ploče. Artavazd, glavni zapovednik, pozdravi ga dubokim naklonom, a za njim i ostali. Na kraljev znak, dodirnu mamuzama konja u slabine da bi krenuo. Ostale vojskovođe rasporediše se desno i levo od Šapura i zajedno krenuše niz padinu.

Sunčeva svetlost već je stigla do doline i otkrila kako pustinjski vetar na pustom uzvišenju šiba visoke tornjeve Edese.

Dugim i upornim kukurikanjem, petao pozdravi izlazeće sunce.

Marko Metel Akvila, legat* Druge Avgustove legije, već je bio na nogama u dvorištu svoje kuće, obučen i pod oružjem.

Rodio se na jugu Italije, a svoje tetive i mišiće kalio je u dugogodišnjim ratovanju širom imperije. Od navike da uzvikuje komande na bojnopolju, glas mu je postao grub i hrapav, a obično je govorio osornim tonom. Visoke jagodice, snažna vilica i pravilan nos ukazivali su na njegovo aristokratsko poreklo, ali jednostavna, pomalo nezgrapno odsečena kosa i brada, koju brijač nikada nije uspevao potpuno da ukroti, odavali su čvrstog vojnika naviknutog na težak život i nedaće. Zbog očiju boje čilibara i izraženoj surovosti u pogledu uoči bitke, u svim divizijama južno od Taura zvali su ga zapovednik Akvila**, aludirajući na ponositog orla u njegovom prezimenu.

Za pojas zadenu i gladijus: beše to zastarelo oružje, ali i zaostavština od predaka, pa je odbijao da ga okači o zid i zameni propisanim oružjem. Naprotiv, uvek je nosio dva gladijusa, drugi okačen o konjsko sedlo, a voleo je da govori kako sa dva takva mača može ravnopravno da se bori i protiv najdužih sečiva.

„Kukurikanje petla u gradu pod opsadom uvek je dobar predznak“, reče dok mu je poslužitelj pričvršćivao za ramena crveni plašt, obeležje njegovog čina. „Ako je on preživio ovu glad koja nas mori, preživemo i mi.“ Prišao je kućnom svetilištu lara*** i senima svojih predaka priložio šaku pirovog**** brašna – mali dar, ali i te kako vredan u nemaštini koja je harala. Bio je spreman da krene.

Zaustavi ga glas supruge: „Marko!“

„Klelija. Kako to da si budna ovako rano?“

„Otišao bi bez pozdrava?“

* Legati su obično bili zapovednici legija koje je birao senat, mada je senat legate ovlašćivao i za civilnu upravu ili diplomatske misije, ili više zaduženja odjednom. (Prim. lekt.)

** Lat. *aquila* – orao. (Prim. lekt.)

*** Lat. *lares* – kućni zaštitnici, duhovi umrlih predaka. (Prim. lekt.)

**** Pir, krupnik ili krupnica – vrsta žitarice srodna pšenici. (Prim. lekt.)

Carstvo zmajeva

„Nisam hteo da te budim. Prošle noći dugo nisi mogla da zaspiš i loše si sanjala.“

„Brinem se. Da li je istina da imperator želi da se sretne s Persijancem?“

Marko Metel se nasmeši. „Neverovatno je kako žene uvek uspevaju da saznaju sve tajne koje pokušavamo da sakrijemo.“

I Klelija se nasmeši. „Imperator ima suprugu, koja ima dvorske dame, koje pak imaju prijateljice...“

„Tako znači.“

„Dakle?“

„Bojim se da je istina.“

„Sastaće se?“

„Vrlo verovatno.“

„Ali zašto?“

„Imperator smatra da zarad mira вреди da rizikuje i svoj život.“

„A ti? Nećeš učiniti ništa da ga odvratiš?“

„Ako me bude pitao za mišljenje, govoriću i pokušaću da ga navedem da se predomisli. Ali kakva god da bude njegova odluka, moje mesto biće pored njega.“

Klelija klimnu glavom.

„Možda hoće samo da dobije na vremenu. Galijen je u Antiohiji. Uz brzi marš, za nekoliko dana mogao bi biti ovde s četiri legije i razbiti opsadu grada.“

Podiže joj bradu i opazi da su joj oči pune suza.

„Klelija... plač je loš predznak kad se opraštaš s mužem, zar ne znaš to?“

Klelija pokuša da obriše oči. U istom trenutku začu se zvuk malih stopala koja su trčala niza stepenice i dečji glas koji pozva:

„Oče! Oče!“

„Tite, šta radiš ovde? Vrati se odmah u krevet!“

„Obećao si da ćeš me danas voditi u palestru*.“

Marko Metel se sagnu da bi pogledao dečaka u oči. „Zvao me je imperator. On je otac svih nas, sine moj, i kada on pozove, svi moramo da požurimo kod njega. Sad se vrati u krevet i pokušaj da spavaš.“

Dečak se naglo uozbilji. „Otići ćeš sa imperatorom i ostavićeš me samog?“

* Grč. *palaistra* – borilište, rvalište, mesto gde su stari Rimljani i Grci vežbali rvanje, gimnastiku i baratanje oružjem. (Prim. lekt.)

I Marko Metel se smrknu. „Ma šta to pričaš? Vратиću se, budi siguran u to. Obećavam ti da ću se vratiti pre večeri. A ti dobro znaš da Rimljanin uvek održi obećanje.“ Poljubi uplakanu suprugu i izađe.

Ispred ulaznih vrata čekali su ga njegovi pomoćnici: centurioni Elije Kvadrat i Sergije Balb. Prvi je bio Italijan iz Privernuma, a drugi Španac iz Saragose. Obojica su nosili belege godinama urezivane u mnogobrojnim bitkama na svim granicama imperije: lica kao od kamena, guste obrve, čekinjava brada. Kvadrat je imao veoma kratku kosu, vidljive zaliske, a bio je visok i krupne građe. Balb je bio niži, tamnog tena, ali svetlih očiju i spljoštenog nosa, što je odavalo njegovu strast prema pesničenju.

Metel stavi kacigu na glavu, zaveza uzice ispod brade, dobaci im jedan pogled i reče kratko: „Hajdemo.“

Prolazili su pustim i tihim ulicama grada brzim korakom, utonuli u misli, svaki sa svojim teretom na duši.

Ponovo se začu pesma petla i sunce preplavi svetlošću ulicu kojom su prolazili; zablistale su bazaltne kocke kojima beše popločana, a senke im se izdužiše za njihovim leđima sve do poslednjih zidova kuća.

Na jednom raskršću sreli su se s drugom grupom starešina koje je, očigledno, takođe pozvao imperator.

Marko prepozna prijatelja. „*Salve*, Lucije Domicije!“

„*Salve*, Marko Metele!“ otpozdravi mu.

Produžiše zajedno i predoše preko foruma do sedišta vrhovnog zapovednika. Odatle su se mogli videti stražari kako hodaju duž gradskih zidina. Bila je u toku smena straže: ritmični koraci, metalni zvuk kopalja koja udaraju o štitove, pozdravi i kratke naredbe.

„Ovo je poslednja smena straže“, reče Marko Metel.

„Za danas“, dodade Lucije Domicije.

„Za danas“, ponovi Metel, setivši se koliko je Lucije Domicije bio sujeveran.

Stigoše do ulaza u sedište vrhovnog zapovednika. Tu ih je čekao Kasije Silva, zapovednik tvrđave, bliski prijatelj i dugogodišnji saborac imperatorovog sina Galijena.

Pretorijanci trojicu legata pozdraviše oružjem i uvedoše ih unutra. Centurioni i ostale niže starešine ostaše napolju.

* * *

Imperator Licinije Valerijan primio ih je lično, i sam spreman i pod oružjem. „Želim da vam saopštim da sam odlučio da se sastanem sa Šapuirom. Već od juče uveče, jedna grupica naših ljudi, oko pedesetak, nalazi se na ničijoj zemlji, na desnoj obali Korsota. S druge strane reke, isto toliko persijskih konjanika takođe nadzire teren predviđen za susret.

Ništa nije prepušteno slučaju: naši predstavnici vlasti savesno su pripremili teme koje ćemo razmotriti, tako da će sve biti mnogo jednostavnije.

Šapur je, izgleda, spreman da razmotri prekid opsade Edese iako je grad veoma važan kao geografsko i trgovačko raskršće između Anatolije i Sirije. Zauzvrat traži jedan opšti sporazum kojim bi se uspostavili povoljniji odnosi između naše dve imperije i stabilizovao dugotrajniji mir.

Traži nam i manji teritorijalni ustupak u Anatoliji i Komageni, ali bez gubljenja potpunog prava nad tim teritorijama. Spreman je da pregovara. Polazne osnove mi se čine dobre i rešio sam da se sastanem s njim.“

„Mislim da je vaša odluka mudra, cezare“, složi se Kasije Silva.

Lucije Domicije Aurelijan slušao je sve do tog trenutka smrknutog lica, stežući dršku mača. Bio je to ratnik vredan divljenja: u mnogobrojnim bitkama, svojom rukom ubio je oko devet stotina neprijateljskih vojnika, za svakog napravivši po zarez na dršci koplja. Mač je iz korica vadio takvom brzinom da su ga njegovi ljudi prozvali *manus ad ferrum* – Gvozdenoruki. On zatraži reč: „Čuo sam da je vaš sin Galijen u Antiohiji i da bi za pet dana mogao stići sa četiri legije. Zašto da pre nagljujemo i izlažemo se riziku?“

„Zato što imamo hrane samo za još dva dana“, upade Silva.

„Možemo da je rasporedimo da bude dovoljna i za više dana: malo gladi nikoga neće ubiti.“

„Nije problem samo hrana“, odvrati imperator. „Nije izvesno da će Galijen stići, niti da će mu za to trebati samo pet dana. Naši izviđači javljaju da su persijske konjičke patrole raspoređene duž čitavog puta iz Antiohije, sa zadatkom da ometaju naše veze i da preseku snabdevanje. Ne. Moram da se sastanem sa Šapuirom. Makar samo i da bih otkrio njegove namere. Ako nam bude moguće da uspostavimo osnove za trajniji dogovor, utoliko bolje. Ako uspemo da dobijemo na vremenu, da izbegnemo napad dok čekamo da stigne Galijen, i to će biti uspeh. Budući da je Šapur tražio sastanak, uliva mi nadu.“

Okrenu se Metelu. „A ti, Marko Metele, ne kažeš ništa? Šta ti misliš o sastanku?“

„Nemojte da idete, cezare.“

Valerijan ga pogleda, više iznenađen nego uznemiren.

„Zašto?“

„Zato što mi se sve to nimalo ne sviđa. Smrdi na podvalu na čitavu milju.“

„Preduzeo sam sve mere opreza: susret će se odigrati na neutralnom i otvorenom terenu. Svaka strana imaće pedeset ljudi u pratnji. Ništa se ne može desiti. Ići ću, sada sam već i čvrsto odlučio. Na kraju, ne želim da Šapur poveruje da ga se rimski imperator plaši.“

Izađe, zajedno sa oficirima.

Metel mu priđe. „Ići ću i ja s vama, cezare.“

„Ne“, odgovori imperator. „Bolje je da ti ostaneš ovde.“ Približi mu se toliko da mu je sad već govorio na uvo. „Želim da budem siguran da će mi neko otvoriti vrata kada se vratim.“

„Onda ostavite Lucija Domicija: najodaniji je od svih ljudi koje poznajem, uživa veliki ugled među legionarima i već se više puta nalazio u sličnoj situaciji. Ja ću biti korisniji napolju.“

Imperator pogleda Metela, a zatim Lucija Domicija koji je išao nekoliko koraka iza, i najzad prihvati: „Dobro, ti ćeš ići sa mnom, a Lucije Domicije ostaće u gradu. Neka nebo dâ da ovo bude ispravna odluka...“

Kasije Silva se nasmeši. „Ko god da ide s vama, cezare, nema nikakve razlike. Ovako ili onako, svi ćemo se ponovo sastati ovde već na ručku, osim ako vas Šapur ne pozove u svoj raskošni šator.“

Konjušar izvede imperatorovog konja, a Marko Metel naredi da dovedu i njegovog. Kao i obično, poslužitelj je za rukohvat sedla već vezao drugi mač.

Lucije Domicije podiže pogled prema zidinama. Vojnik na stražarskoj kuli mahao je crvenom zastavom: jednom, dvaput, triput. „Obaveštavaju nas da je sve spremno“, reče.

S gradskih bedema mahnuše belom zastavom zdesna nalevo, zatim sleva nadesno.

„I sve je mirno. Nema ničeg sumnjivog.“

„Vrlo dobro“, potvrdi Valerijan. „Krenimo.“

* * *

Pošto je uspela ponovo da uspava dete, Klelija se uputila prema gornjoj terasi kuće u nadi da će videti šta se dešava izvan zidina. Odjednom začu neobičan zvuk. Oslušnu pažljivije, ali beše tišina. Možda joj se samo učinilo. Nastavila je uza stepenice, ali onda začu jasan i razgovetan zvuk: učini joj se da dolazi iz podruma.

Klelija uze sveću s police, zapali je o plamen uljane svetiljke i siđe u prizemlje. Bojala se: muž joj je odsutan, a ona je sama u kući. Šta bi to moglo biti?

Krenula je za zvukom. Očigledno je dolazio iz podzemnih prostora. Otvorila je podrumaska vrata i krenula niza stepenice držeći visoko upaljenu sveću.

„Ko je tamo?“, upita glasno.

Umesto odgovora začu neku vrstu krkljanja.

„Ko je tamo?“, ponovi ona.

Oslušnu pažljivo i razazna zvuk koraka koji se vuku, a dolazio je iza malih gvozdениh vrata. Koliko je ona znala, iza njih se nalazio drenažni kanal sistema za zagrevanje vode. Kanal je vodio van grada, a otkako tu žive, ta vrata nikada nisu bila otvarana. Prisloni uvo i ponovo začu šumove koji narušiše tišinu. Skloni u stranu zasun i sa obe ruke povuče što je jače mogla. Vrata zaškripaše, zacvileše i najzad popustiše. Klelija ustuknu, vrisnuvši od užasa.

Pred njom se našao polunag čovek, sav krvav. Za trenutak je gledao u nju razrogačenih očiju, a zatim se stropoštao na zemlju u samrtnom ropcu.

Klelija odmah shvati da nesrećnik ne predstavlja nikakvu opasnost jer upravo umire. Okrenula ga je na stranu, podmetnula mu šal pod glavu i potražila čašu da mu donese malo vode.

On otpi nekoliko gutljaja i s mukom izusti: „Izdaja... obavestite... obavestite...“

„Ko si ti?“, upita Klelija. „Ko si ti?“

Čovek je izdisao. „Prevarili su nas i poubijali... obavestite imperatora da ne... da ne ide na... To je prevara... to je...“ Glava mu beživotno klonu.

Klelija se naježi od užasa, shvativši odmah šta se desilo i šta će se ubrzo desiti ako ne uspe da spreči smrtonosnu klopku koju je neprijatelj postavio.

Trčeći, pope se uza stepenice, prelete dvorište i izbi na ulicu. Grad je još bio pust i Klelija se dade u trk iz petnih žila.

* * *

Stražari otvoriše gradska vrata koja su vodila izvan zidina i mala imperatorova svita izađe pripremajući se da krene na sastanak. Sunce se već bilo uzdiglo iznad horizonta i snažnim sjajem zalivalo pust kamenit predeo oko grada, stvarajući jasno odvojene trake svetlosti i tame, ispresecane žbunovima amaranta i borovima. Neko vreme su pratili tok Korsota s njihove leve strane, a zatim je reka skretala prema zapadu, presecajući im put.

Nedaleko ih je čekala pratnja koja je provela noć nadgledajući gaz na neutralnoj zemlji. I oni će ih pratiti na drugu stranu, gde je trebalo da se sastanu sa persijskim kraljem Šapurom. Jedan centurion pozdravi svitu. Pedesetak konjanika pokrenuše se kada su imperator i njegova pratnja bili na manje od sto stopa* i počеше da se približavaju rečnom gazu.

Metel primeti nešto čudno i smrači se. Mahnu Balbu.

„Šta je, zapovedniče?“, upita tiho ovaj.

„Bele noge.“

„Šta?“

„Pogledaj i sam. Ovi su do juče nosili pantalone. To su Persijanci, a ne Rimljani.“

„Prokletstvo. A gde su naši?“

„Verovatno mrtvi. Obavesti imperatora, ja ću pokušati da pošaljem signal Luciju Domiciju. Još imamo vremena da se spasemo.“

Balb se približi imperatoru i šapnu mu novosti na uvo.

Metel okrenu mač prema suncu i počе da šalje svetlosne signale prema zidinama.

Lucije Domicije, koji je zabrinuto posmatrao malu grupu koja se približavala rečnom gazu, poskoči opazivši signale. „Be-le no-ge“, sricao je. „Bele noge!“; uzviknu potom. „Persijanci! Izdaja! Imperator je upao pravo u zamku. Trubaču, uzbuna! Uzbuna! Konjica napolje! Brzo, brzo! Otvarajte kapiju!“

Legionari smesta otvoriše gradska vrata, a trubač zasniva u rog pozivajući na zbor konjanike koji su se nalazili blizu imperatorovog doma.

* Jedna rimska stopa □ 30 cm. (Prim. prev.)

Za kratko vreme, stotinak konjanika okupilo se pred već otvorenom gradskom kapijom, dok su se drugi spremali da krenu kao pojačanje, ali zaustavi ih Kasije Silva na čelu male grupe pretorijanaca. „Ko je naredio izlazak? Jeste li poludeli? Stanite! Stanite, rekao sam!“

„Ja sam naredio“, doviknu mu Lucije Domicije s gradskog bedema. „Imperator je u opasnosti. Prevarili su ga, ja ih lično vodim napolje, odmah!“

„Ja sam zapovednik tvrđave“, odgovori Silva, „i naređenje da se izjaše baš sada, usred pregovora, izgleda mi suludo, to bi značilo izložiti naše nasilnoj reakciji Persijanaca, a prema tome, i sigurnoj smrti. Nema razloga da se smatra kako je imperator u opasnosti. Sve je mirno. Zatvorite ta vrata!“

Lucije Domicije žurno strča dole. „Ma šta to pričaš? Ovo je izdaja! Odgovaraćeš za takvu odluku!“

Silva dade znak pretorijancima koji su bili pored njega. „Legat Lucije Domicije Aurelijan biće u pritvoru zbog nepokoravanja naredbama, do nove zapovesti. Izvršite! A vi“, reče okrenuvši se vojnicima iz pratnje, „zatvorite vrata!“

Pretorijanci opkoliše Lucija Domicija, primoraše ga preda mač i odvedoše. Vojnici počеше da zatvaraju gradska vrata.

Klelija, koja je u međuvremenu sva zadihana stigla do stražarnice, prisustvovala je sceni i osetila da joj srce staje u grudima. Njen muž bio je napolju ne sumnjajući da se unutar gradskih zidina nešto dešava. Nešto nalik zaveri!

Unezvereno pogleda oko sebe i vide jednog konjanika koji je za uzdu vodio konja. Ne oklevajući ni trenutka, pocepa haljinu ispod kolena, zaleti se, baci na zemlju konjanika, skoči na konja, podbode ga snažno mamuzama i velikom brzinom jurnu ka izlazu.

Konj se prope na zadnje noge pred vratima koja su se zatvarala, snažno odgurnu krila prednjim kopitima i napravi prolaz. Klelija ga podbode još više i konj jurnu u galop.

Imperatorova pratnja je sad već bila blizu rečnog gaza, a lažna izvidnica je upravo pristizala na obalu reke. Niko se još ničim ne odaje, ali već su doneli odluku. „Čim pređu reku“, reče Metel, „mi ćemo se okrenuti i jurnuti prema gradu. Prednost će biti dovoljna da pobegnemo.“

„Samo ako se nađe neko da nam otvori ona vrata“, reče Balb. „Ako su shvatili našu poruku, ne razumem zašto već nisu poslali pomoć.“

Tek što je to rekao, Kvadrat ga prekide: „Gledajte, izgleda da su shvatili: neko upravo dolazi iz grada. Ali... To je žena!“, uzviknu.

Marko Metel se okrenu ka zidinama i ostade zapanjen. „To je Klelija! Moja supruga!“, uzviknu.

U međuvremenu, lažna pratnja počela je da prelazi gaz.

Imperator dade znak Metelu. „Idi!“

I on se dade u galop. Video je Kleliju kako pristiže velikom brzinom i nešto viče. Sada se nalazila otprilike na pola puta između njega i Edese i nastavljala je da juri napred, ali odjednom sa zidina nešto prozuja u širokom luku – strele!

Reski zvuci sekli su vazduh. Dve strele zabiše se u zemlju, ali treća pogodi metu i Klelija se stropošta na tlo.

Metel pojuri prema njoj, skoči na zemlju s konja u trku i pridignu je u naručje dok je još disala. Strela joj je probila leđa i izašla na grudima. Odeća joj se sva natopila krvlju.

Metel je privi uz sebe, plačući od besa i bola, ljubeći već beskrvne usne, čelo i kosu.

„Prevara“, mrmljala je Klelija. „Prethodnica pobijena... Silva je... on je... Molim te, spasi se, idi kod našeg sina. Sam je...“

„Vratiću se! Obećavam ti!“

Klelijina glava pade i ona klonu mrtva. Marko Metel oseti kako umire s njom.

Podiže pogled prema zidinama i nepomičnim zatvorenim vratima Edese i opazi crveni ogrtač: svakako Silvin. Okrenu se prema gazu i vide da je borba već u punom jeku. Imperator je opkoljen!

Na taj prizor, Metel se priziva i povrati hladnokrvnost i odlučnost. Baci pregršt prašine na telo supruge, kao simboličan znak sahrane, proguta suze i skoči na konja podbadajući ga u ludački galop ka obali Korsota.

U redove persijskih ratnika, koji su bili prurušeni u lažnu rimsku pratnju, uleteo je vitlajući sa oba gladijusa, u svakoj ruci po jedan, i odmah obori dva vojnika u reku, desno i levo. Zatim nasrnu na druge, sa zastrašujućom snagom. Napadao je na sve strane, komadajući, probadajući, sakateći, cepajući meso i kosti, otvarajući put prema opkoljenom Valerijanu.

Carstvo zmajeva

Novi persijski vojnici stizali su sa svih strana i Metel shvati da im je ostalo samo malo vremena da imperatoru stvore prolaz za bekstvo. Ali kad se okrenu, vide da je Valerijan oboren s konja i da pada u vodu usred neprijateljske gomile. Povika: „Spasite imperatora!“, i nasrnu napred poput ovna.

Skočio je s konja i bacio se na neprijatelje dozivajući svoje ljude: „Balbe, Kvadrate, za mnom!“

Centurioni pritrčase poput dva psa čuvara i uzdigoše se poput kula Metelu s bokova, obarajući štitovima one koji su se približavali, probadajući mačevima one koji su se nalazili ispred njih, obarajući, gnječeci i pribijajući donjom ivicom štita one koji su pali na zemlju. S neverovatnom snagom za svoje godine, Valerijan se žestoko branio, ali je istovremeno morao da se nosi i sa jakom strujom reke i sa neprijateljima. Izgubio je ravnotežu baš kad jedan Persijanac podiže koplje da ga probode. U istom trenu, Metel mu se stvori iza leđa i brzinom munje mu potkresa obe ruke potezom sa dva mača, a onda ga gurnu u vodeni tok kao trupac i nađe se pored imperatora. Dok su ga Balb i Kvadrat štitili, pomogao je imperatoru da zajaše, a zatim je konja udario pljoštimice mačem po sapima i čistokrvni rasni konj zagalopira ka gradu.

Valerijan je jahao najbrže što je mogao, svestan da su se njegovi ljudi upravo žrtvovali kako bi mu spasli život, i odlučan u nameri da iz Edese izvede sve raspoložive snage kako bi im pritekao u pomoć, ali i da naplati Persijancu za dvoličnost. Međutim, odjednom ugleda grupu neprijateljskih vojnika koja mu je dolazila s desne strane, iz klanca kojim je tekla reka. Jurnuvši prema zapadu, spremili su se da mu preseku put do grada.

Okrenuo je konja u suprotnom pravcu od njih, u nadi da bi mogao da stigne do isturene postaje na putu za Nizib. Ali red pešadije iskrсну ispred njega, niotkuda, kao da su iz zemlje iznikli, i prepreči mu prolaz.

Valerijan nije usporio nimalo, već je podbo konja, nateravši ga u vratoloman skok preko linije pešadinaca. Srećno se prizemljio iza njih i još jače poterao konja ubeđen da je sada van opasnosti, planirajući već kako će osvetiti krv svojih valjanih boraca. Misli mu odjednom preseče ogroman broj konjanika i pešadije koji je izbijao na horizontu iza valovitih brdašca. Bio je to lično Šapur – usred crvenih barjaka koji su se vijorili

Valerio Masimo Manfredi

na vetru, na čelu persijske armije koja se širila horizontom u ogromnom luku, zatvarajući svaki prolaz i sve puteve.

Rimski imperator shvatio je da više nema izlaza pa krenu nazad prema gazu da bi umro s mačem u ruci, zajedno sa svojim ljudima. Da dostojnom smrću završi jedan besprekoran život. Međutim, kad je već hteo da se baci u borbu koja je još besnela na gazu, zasnirale trube i svi persijski vojnici se povukoše, ostavljajući Rimljane zarobljene u širokom krugu naoružane vojske.

Zaduhani, iscrpljeni i pokriveni krvlju koja im je liptala iz mnogobrojnih rana, vojnici iz pratnje spremali su se da dočekaju imperatora koji nije uspeo da se izbavi.

Marko Metel Akvila izade iz reke i pozva svoje ljude da se izvuku na obalu i suoče sa neizbežnom sudbinom.